

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w sprawie z powództwa J. S. przeciwko R. S., A. W., R. D. i M. B.

o zapłatę zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 5.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części oraz zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 717 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W ocenie Sądu Rejonowego w toku postępowania rozpoznawczego niezbędnym okazało się pominięcie dowodu z przesłuchania pozwanych R. D. i M. B. ponieważ ich niestawiennictwo na terminie rozprawy nie było podstawą do obligatoryjnego odroczenia rozprawy w świetle przesłanek ustawowych z art. 214 § 1 k.p.c., a nadto dowód ten pozwani chcieli przeprowadzić na okoliczności niesporne, takie jak zawarcie czy podpisanie umowy. Okoliczność zaś niewykonania umowy – wadliwość dzieła powinna być dowiedziona nie przy pomocy zeznań pozwanych, ale dowodu z opinii biegłego, gdyż ocena ta wymagała wiadomości specjalnych.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli wszyscy pozwani, zaskarżając go w całości. Rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego skarżący zarzucili:

1. nieważność postępowania z przyczyny wymienionej w art 379 pkt 5 k.p.c., tj. z powodu pozbawienia ich możliwości obrony swoich praw,
2. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia poprzez przyjęcie, że powód wykonał w całości dzieło zgodnie z zamówieniem;
3. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:
  - a) art. 214 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie,
  - b) art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i nie dokonanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego.

Skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o obciążenie powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację pozwanych powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz solidarnie od pozwanych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna i skutkowałą uchyleniem zaskarżonego wyroku, zniesieniem postępowania w sprawie poczynając od rozprawy z dnia 22 stycznia 2015 roku i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia

w Ł. do ponownego rozpoznania, a także rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Spośród zarzutów apelacji w pierwszej kolejności rozważenia wymaga najdalej idący zarzut naruszenia art. 214 k.p.c., którego uwzględnienie prowadziłoby do przyjęcia nieważności postępowania z przyczyny określonej w art. 379 pkt 5 k.p.c.

Za trafny uznaje Sąd Odwoławczy zarzut apelacji, że pozwany M. B. (działający jednocześnie w imieniu własnym, jak i jako pełnomocnik procesowy dwojga pozostałych pozwanych, tj. R. S. oraz A. J.) został pozbawiony możliwości obrony swoich praw w postępowaniu przed Sądem Rejonowym począwszy od dnia 22 stycznia 2015 r. na skutek nieodroczenia przez Sąd I instancji rozprawy wyznaczonej na ten dzień, pomimo poinformowania Sądu przez pozwanego o niemożności jego stawienia się na rozprawie z powodu konieczności przebywania w innym miejscu w związku z wykonaniem wcześniej zawartej umowy o dzieło i braku możliwości wykonania jej w innym terminie lub ustanowienia zastępcy dla jej wykonania.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższą okoliczność, o której pozwany M. B. poinformował Sąd Rejonowy pisemnie z tygodniowym wyprzedzeniem

(k. 125 - 127) mieści się w katalogu zdarzeń objętych dyspozycją art. 214 § 1 k.p.c.,

tj. stanowiła znaną Sądowi I instancji przeszkodę w stawieniu się pozwanego na rozprawę wyznaczoną na dzień 22 stycznia 2015 r., której to przeszkody

w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy, nie miał on możliwości przezwyciężyć.

Jak się podkreśla w judykaturze, udział w rozprawie jest prawem strony

i w zasadzie nie pociąga za sobą obowiązku stawiennictwa. Prawo to jest jednakże, zwłaszcza w sprawach, w których przeprowadzenie rozprawy jest obligatoryjne, elementem prawa strony do obrony. Dlatego art. 214 § 1 k.p.c. nakłada na sąd obowiązek odroczenia rozprawy, jeżeli wystąpią okoliczności wskazujące na usprawiedliwioną niemożność stawienia się strony na rozprawę.

Z uwagi na to, że przyczyny uzasadniające odroczenie rozprawy przewidziane

w art. 214 § 1 k.p.c. określone zostały restrykcyjnie (zaliczono do nich jedynie nieprawidłowość w doręczeniu wezwania oraz nieobecność strony wywołaną nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przezwyciężyć), wniosek strony o odroczenie rozprawy może być uznany za uzasadniony jedynie wtedy, kiedy występuje ona w sprawie bez pełnomocnika (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r., sygn. akt V CSK 302/10, LEX nr 786399).

W przedmiotowej sprawie, mimo bezwzględного charakteru normy prawnej wynikającej z art. 214 § 1 k.p.c. oraz występowania pozwanych bez fachowego pełnomocnika, Sąd Rejonowy nie odroczył jednak rozprawy wyznaczonej na dzień 22 stycznia 2015 r. Oceniana przez Sąd Odwoławczy ex post odmowa odroczenia rozprawy okazała się jednak nieuzasadniona i stanowiła naruszenie art. 214 § 1 k.p.c. Jeśli bowiem Sąd Rejonowy miał jakiegokolwiek wątpliwości co do prawdziwości okoliczności wskazanej przez pozwanego M. B. jako przeszkodę do stawienia się na rozprawie, to powinien był odroczyć rozprawę,

a w razie stwierdzenia, że pozwany wniosek złożył w złej wierze skazać go na grzywnę przewidzianą w art. 214 § 2 k.p.c. Tego jednak Sąd I instancji nie uczynił. Pozwany M. B., a także reprezentowani przez niego pozwani R. S. oraz A. J., bez swojej winy, wskutek nieprawidłowości po stronie Sądu Rejonowego, zostali pozbawieni możliwości wzięcia udziału w rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w niniejszej sprawie.

Kwestię pozbawienia strony możliwości obrony jej praw należy oceniać w świetle konkretnych okoliczności sprawy i nie powinno się jej łączyć wyłącznie z sytuacją całkowitego wyłączenia strony od udziału w postępowaniu. Art. 214 k.p.c. nakłada na sąd obowiązek odroczenia rozprawy, jeżeli wystąpią okoliczności wskazujące na usprawiedliwioną niemożność stawienia się strony na rozprawę. Nieodroczenie rozprawy, stanowiące uchybienie procesowe, nie musi powodować nieważności postępowania, jeżeli z okoliczności sprawy jednoznacznie wynika, że strona zajęła stanowisko co do wszystkich kwestii prawnomaterialnych i procesowych występujących w sprawie, zgłosiła wszystkie dowody na poparcie swoich twierdzeń, ustosunkowała się do twierdzeń strony przeciwnej i do dowodów przeprowadzonych w sprawie oraz odmowy przeprowadzenia innych dowodów. W takiej sytuacji żądanie odroczenia rozprawy przez stronę powołującą się na okoliczności usprawiedliwiające jej niestawiennictwo, może być wyrazem nadużycia jej uprawnień procesowych i może uzasadniać odmowę ochrony w procesie praw tej strony. Jednakże tak może być tylko wówczas, gdy sąd ma pewność, że działanie strony podyktowane jest zamiarem przewleczenia postępowania bądź stanowi

szukanę w stosunku do strony przeciwnej (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2009 r., sygn. akt I CSK 30/09, LEX nr 584184).

W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że w przedmiotowej sprawie pozwani M. B., R. S. oraz A. J. zostali pozbawieni możliwości obrony swoich praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., która zachodzi wtedy, gdy z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (zob. wyrok SN z dnia 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSP 1975, z. 3, poz. 66; postanowienie SN z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999, nr 5, poz. 41; wyrok SN z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1057/00, Lex, nr 55517).

Z treści akt sprawy jednoznacznie wynika, że nie można uznać aby na dzień 22 stycznia 2015 r. aktywność procesowa ww. pozwanych, jako strony postępowania, wyczerpała się. W szczególności pozwani na dzień zamknięcia rozprawy nie zgłosili wszystkich dowodów na poparcie swoich twierdzeń oraz nie ustosunkowali się do twierdzeń strony przeciwnej. Co więcej, w trakcie tej rozprawy Sąd I instancji na podstawie art. 299 k.p.c. dopuścił dowód z przesłuchania stron, ograniczając go w trybie art. 302 k.p.c. do przesłuchania powoda.

Okoliczności te, w ocenie Sądu Okręgowego powodują, że postępowanie przed Sądem Rejonowym, poczynszy od dnia 22 stycznia 2015 r., dotknięte jest nieważnością, przy czym nieważność ta, z uwagi na istniejące pomiędzy wszystkimi pozwanymi współuczestnictwo materialne, wynikające z solidarnego charakteru ich zobowiązania względem powoda, skutkować musiała uchynieniem zaskarżonego wyroku w całości wobec wszystkich pozwanych (w tym także wobec R. D.), zniesieniem postępowania poczynszy od dnia 22 stycznia 2015 r. i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

W tym stanie rzeczy, rozpoznawanie na obecnym etapie postępowania pozostałych zarzutów podniesionych w apelacji uznać należało za bezprzedmiotowe.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy, uwzględniając powyżej poczynione rozważania oraz treść rozstrzygnięcia Sądu Odwoławczego, ponownie, przy zachowaniu wymogów przepisów kodeksu postępowania cywilnego, wyznaczy termin rozprawy, zapewniając możliwość uczestniczenia w postępowaniu wszystkim jego stronom. W razie konieczności uzupełnienia materiału dowodowego, Sąd Rejonowy udzieli stronom stosownego terminu do zgłoszenia wniosków dowodowych, bacząc przy tym by wszelkie dowody przeprowadzone zostały zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego. Po dokonaniu powyższego, Sąd Rejonowy ponownie rozważy zasadność powództwa oraz rozstrzygnie w przedmiocie kosztów procesu, w tym kosztów postępowania odwoławczego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie poczynszy od dnia 22 stycznia 2015 roku i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania, a także rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.